Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kuues koda)

13. veebruar 2025*

Eelotsusetaotlus – Põllumajandus – Ühine põllumajanduspoliitika – Määrus (EÜ) nr 1782/2003 – Ühtne otsemaksete kava – Artikkel 33 – Määrus (EÜ) nr 795/2004 – Toetusõigused – Toetuskõlblikkus – Artikkel 15 – Mõiste „jagunemine“ – Põllumajandusmaa vähendamine pärast toetusõiguste ajutist määramist – Selle vähendamise asjakohasus toetuse lõplikul määramisel

Kohtuasjas C-625/23,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Corte suprema di cassazione (Itaalia kassatsioonikohus) 17. juuli 2023. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 12. oktoobril 2023, menetluses

Società Agricola Circe di OL Società Semplice

versus

ST, enda nimel ja ühe osanikuga äriühingu Agricola Case Rosse di ST juhina,

Agenzia per le Erogazioni in Agricoltura (AGEA),

EUROOPA KOHUS (kuues koda),

koosseisus: Euroopa Kohtu asepresident T. von Danwitz kuuenda koja presidendi ülesannetes, kohtunikud A. Kumin (ettekandja) ja I. Ziemele,

kohtujurist: M. Campos Sánchez-Bordona,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– ST, enda nimel ja ühe osanikuga äriühingu Agricola Case Rosse di ST juhina, esindaja: *avvocato* G. M. Masoni,

– Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistasid *avvocati dello Stato* M. Di Benedetto ja E. Feola,

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

– Euroopa Komisjon, esindajad: A. C. Becker ja F. Moro,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

kohtuotsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada nõukogu 29. septembri 2003. aasta määrust (EÜ) nr 1782/2003, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks ning muudetakse määruseid (EMÜ) nr 2019/93, (EÜ) nr 1452/2001, (EÜ) nr 1453/2001, (EÜ) nr 1454/2001, (EÜ) nr 1868/94, (EÜ) nr 1251/1999, (EÜ) nr 1254/1999, (EÜ) nr 1673/2000, (EMÜ) nr 2358/71 ja (EÜ) nr 2529/2001 (ELT 2003, L 270, lk 1; ELT eriväljaanne 03/40, lk 269), ning komisjoni 21. aprilli 2004. aasta määruse (EÜ) nr 795/2004, millega kehtestatakse nõukogu määruses (EÜ) nr 1782/2003 (millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad talupidajate jaoks) sätestatud ühtse toetuskava üksikasjalikud rakenduseeskirjad (ELT 2004, L 141, lk 1; ELT eriväljaanne 03/44, lk 226), artiklit 15.

2 Taotlus on esitatud Società Agricola Circe di OL Società Semplice (edaspidi „Società Agricola Circe“) vahelises kohtuvaidluses esiteks STga, kes tegutseb enda nimel ja ühe osanikuga äriühingu Agricola Case Rosse di ST (edaspidi „Agricola Case Rosse“) juhina, ning teiseks Agenzia per le Erogazioni in Agricolturaga (AGEA) (põllumajandustoetuste amet, Itaalia), mis puudutab ühtse otsemaksete kava alusel Società Agricola Circele toetuseõiguse lõplikku määramist.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Määrus nr 1782/2003

3 Määrus nr 1782/2003 tunnistati kehtetuks nõukogu 19. jaanuari 2009. aasta määrusega (EÜ) nr 73/2009, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames põllumajandustootjate suhtes kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks, muudetakse määruseid (EÜ) nr 1290/2005, (EÜ) nr 247/2006, (EÜ) nr 378/2007 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1782/2003 (ELT 2009, L 30, lk 16).

4 Määruse nr 1782/2003 põhjendustes 16, 21, 24, 25, 28, 29 ja 30 oli märgitud:

„(16) Põldude kindlakstegemine on oluline osa korrektsel pindalatoetuse taotlemisel. […]

[…]

(21) Ühise põllumajanduspoliitika kohaste toetuskavadega nähakse ette otsene sissetulekutoetus eriti silmas pidades põllumajandusega tegelevale rahvastikuosale rahuldava elatustaseme tagamist. Kõnealune eesmärk on lähedalt seotud maapiirkondade säilitamisega. Ühenduse vahendite mis tahes väära jaotamise vältimiseks ei tohiks toetust maksta nendele põllumajandustootjatele, kes on tekitanud sellise toetuse saamiseks vajalikud tingimused kunstlikult.

[…]

(24) Ühenduse põllumajanduse konkurentsivõime suurendamine ning toidukvaliteedi ja keskkonnastandardite soodustamine põhjustab paratamatult põllumajandustoodete institutsionaalsete hindade languse ning [Euroopa] ühenduse põllumajandustootjate jaoks tootmiskulude kasvu. Nende eesmärkide saavutamiseks ning rohkem turule orienteeritud ja säästva põllumajanduse soodustamiseks on vaja lõpetada üleminek tootmise toetamiselt tootjate toetamisele, kehtestades iga põllumajandustootja jaoks toodanguga sidumata sissetulekutoetuse süsteemi. Toetuse lahutamine toodangust ei muuda põllumajandustootjale tegelikult makstavaid toetussummasid, vaid suurendab märkimisväärselt sissetulekutoetuse tõhusust. Seetõttu tuleks ühtse otsetoetuse saamise tingimuseks kehtestada see, et peetaks kinni keskkonna, toidu ohutuse ning loomade tervishoiu ja heaoluga seotud tingimustest ja et põllumajandusettevõttes valitseksid head põllumajandus- ja keskkonnatingimused.

(25) Selline süsteem peaks ühendama põllumajandustootjale eri kavade alusel makstavad mitmed otsetoetused ühtseks otsemakseks, mis määratakse kindlaks varasemate toetusõiguste alusel võrdlusperioodi jooksul ja mida kohandatakse, et võtta arvesse Agenda 2000 raames kehtestatud meetmete täielikku rakendamist ning käesoleva määrusega toetusesummadesse tehtavaid muudatusi.

[…]

(28) Põllumajandustootjatele tuleks jätta vabadus valida, mis tooteid oma maal kasvatada, sealhulgas tooted, mille puhul jätkatakse toetuse maksmist toodangust sõltuvalt, suurendades niimoodi turule orienteeritust; seetõttu ei tohiks ühtse otsemakse saamise tingimuseks olla ühegi konkreetse toote tootmine. Konkurentsimoonutuste vältimiseks tuleks mõne toote kasvatamine toetuskõlblikul maal siiski välja jätta.

(29) Selle summa kehtestamiseks, millele põllumajandustootjal võiks olla õigus uue kava kohaselt, on asjakohane osutada kõnealusele tootjale võrdlusperioodi jooksul makstud toetussummadele. […] Ühtne otsemakse tuleks kehtestada põllumajandusettevõtte kohta.

(30) Kogusumma, millele põllumajandusettevõttel on õigus, tuleks jaotada osadesse (toetusõigused) ning siduda toetuskõlblike hektarite arvuga, et hõlbustada toetuse saamise õiguste üleminekut. Selleks et vältida spekulatiivseid üleminekuid, mis viivad toetusõiguste kuhjumiseni ilma vastava põllumajandusliku aluseta, tuleks toetuse andmisel näha ette seos toetusõiguste ja toetuskõlblike hektarite arvu vahel ning samuti võimalus piirata õiguste üleminekut teatava piirkonnaga. Tuleks kehtestada erisätted toetuse jaoks, mis ei ole otseselt pindalaga seotud, võttes arvesse lamba- ja kitsekasvatusele omast olukorda.“

5 Määruse artikkel 1 oli sõnastatud järgmiselt:

„Käesoleva määrusega kehtestatakse:

[…]

– põllumajandustootjate sissetulekutoetus (edaspidi „ühtne otsemaksete kava“);

[…]“.

6 Määruse artiklis 2 oli sätestatud:

„Käesoleva määruse kohaldamisel kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) *põllumajandustootja* – füüsiline või juriidiline isik või selliste isikute rühm, olenemata sellest, missugune õiguslik seisund sellele rühmale ja rühma liikmetele on siseriikliku õigusega antud, kelle põllumajandusettevõte asub ühenduse territooriumil, […] ning kes tegeleb põllumajandusliku tegevusega;

b) *põllumajandusettevõte* – kõik põllumajandustootja poolt juhitavad sama liikmesriigi territooriumil asuvad põllumajanduslikud tootmisüksused;

c) *põllumajanduslik tegevus* – põllumajandustoodete tootmine ja kasvatamine, sealhulgas saagikoristus, lüpsikarja pidamine, põllumajandusloomade aretamine ja pidamine ning maa hoidmine heades põllumajandus- ja keskkonnatingimustes […]

[…]“.

7 Määruse nr 1782/2003 artiklis 33 „Toetuskõlblikkus“ oli ette nähtud:

„1. Põllumajandustootjatel on juurdepääs ühtsele otsemaksete kavale, kui

[…]

3. Ühinemiste korral, mis on toimunud võrdlusperioodi jooksul või hiljemalt selle aasta 31. detsembril, mis eelneb ühtse otsemaksete kava kohaldamise aastale, on uut põllumajandusettevõtet juhtival põllumajandustootjal juurdepääs ühtsele otsemaksete kavale samadel tingimustel kui esialgseid ettevõtteid juhtinud põllumajandustootjatel.

Jagunemiste korral, mis on toimunud võrdlusperioodi jooksul või hiljemalt selle aasta 31. detsembril, mis eelneb ühtse otsemaksete kava kohaldamise aastale, on põllumajandusettevõtteid juhtivatel põllumajandustootjatel proportsionaalselt juurdepääs ühtsele otsemaksete kavale samadel tingimustel kui esialgset ettevõtet juhtinud põllumajandustootjal.“

8 Määruse artikli 36 lõikes 1 oli ette nähtud:

„Toetust ühtse otsemaksete kava alusel makstakse 3. peatükis määratletud toetusõiguste kohta, millega on seotud artikli 44 lõikes 2 määratletud tähenduses võrdne arv hektareid.“

9 Määruse artiklis 38 oli sätestatud:

„Võrdlusperioodiks on kalendriaastad 2000, 2001 ja 2002.“

10 Määruse nr 1782/2003 3. peatükk „Toetusõigused“ sisaldas artiklit 43 „Toetusõiguste kindlaksmääramine“, mille lõikes 1 oli sätestatud:

„Ilma et see piiraks artikli 48 kohaldamist, saab põllumajandustootja toetusõiguse hektari kohta, mis arvutatakse, jagades võrdlussumma kõikide nende hektarite arvu kolmeaastase keskmisega, mis võrdlusperioodil andsid õiguse VI lisas loetletud otsetoetustele.

Toetusõiguste koguarv on võrdne eespool nimetatud hektarite keskmise arvuga.

[…]“.

11 Määruse artikli 44 lõigetes 1 ja 2 oli sätestatud:

„1. Toetusõigus, millega on seotud toetuskõlblik hektar, annab õiguse toetusõigusega kindlaksmääratud summa maksmiseks.

2. „Toetuskõlblik hektar“ on põllumajandusettevõtte mis tahes põllumajandusmaa haritava maana või püsikarjamaana, välja arvatud püsikultuuride või metsa all olevad pindalad ning mittepõllumajanduslikuks tegevuseks kasutatavad pindalad.“

Määrus nr 795/2004

12 Määrus nr 795/2004 tunnistati kehtetuks komisjoni 29. oktoobri 2009. aasta määrusega (EÜ) nr 1120/2009, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 73/2009 (millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks) III jaotises sätestatud ühtse otsemaksete kava üksikasjalikud rakenduseeskirjad (ELT 2009, L 316, lk 1).

13 Määruse nr 795/2004 põhjendustes 1, 2, 10 ja 11 oli märgitud:

„(1) Tuleks kehtestada määruse (EÜ) nr 1782/2003 III jaotise, millega kehtestatakse ühtne otsemaksete kava põllumajandustootjate jaoks, üksikasjalikud rakenduseeskirjad.

(2) Selguse eesmärgil on asjakohane sätestada teatavad mõisted. Kui see on vajalik, tuleks kasutada mõisteid, mida sarnastes olukordades juba kasutatakse ja/või on aastaid kasutatud.

[…]

(10) Ühtse otsemaksete kava rakendamise hõlbustamiseks on asjakohane lubada liikmesriikidel alustada kava võimalike soodustatud isikute identifitseerimist juba esimesele kava taotlusaastale eelneval aastal eelkõige pärimise või juriidiliste muudatuste puhul põllumajandusettevõttes, ning toetuseõiguste ajutist määramist.

(11) Määruse [nr 1782/2003] artiklis 33 võimaldatakse põllumajandustootjatele juurdepääs ühtsele otsemaksete kavale konkreetsete asjaolude korral. Vältimaks taoliste asjaolude kasutamist võrdlussummadega seotud majandi normaalse üleandmise reeglite kohaldamise eiramiseks, tuleks taoliste asjaolude kohaldamiseks sätestada mõned tingimused ja mõisted.“

14 Määruse nr 795/2004 artiklis 1 oli sätestatud:

„Käesolevas määruses sätestatakse määruse [nr 1782/2003] III jaotises kehtestatud ühtse otsemaksete kava üksikasjalikud rakenduseeskirjad.“

15 Määruse nr 795/2004 artiklis 2 oli sätestatud:

Määruse (EÜ) nr 1782/2003 III jaotises ja käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

[…]

j) „tootmisühik“ – vähemalt üks maa-ala, mis andis õiguse otsetoetusteks võrdlusperioodil, sealhulgas söödamaa määruse [nr 1782/2003] artikli 43 lõike 3 tähenduses, või üks loom, mis andnuks õiguse otsetoetusteks võrdlusperioodil, vastavalt vajadusele koos vastava lisatasuõigusega;

[…]“.

16 Määruse nr 795/2004 artikli 15 „Ettevõtlus ja jagunemine“ lõikes 2 oli ette nähtud:

„Määruse [nr 1782/2003] artikli 33 lõike 3 teises lõigus tähendab jagunemine ühe talupidaja jagunemist määruse [nr 1782/2003] artikli 2 punkti a tähenduses vähemalt kaheks eraldi talupidajaks määruse [nr 1782/2003] artikli 2 punkti a tähenduses, kellest vähemalt ühe juhtimist, tulusid ja finantsriske jääb kontrollima vähemalt üks juriidilistest või füüsilistest isikutest, kes algselt juhtisid majandit, või ühe talupidaja jagunemist määruse [nr 1782/2003] artikli 2 punkti a tähenduses vähemalt üheks uueks eraldi talupidajaks määruse [nr 1782/2003] artikli 2 punkti a tähenduses, kusjuures teise juhtimist, tulusid ja finantsriske jääb kontrollima majandit algselt juhtinud talupidaja.

Toetuseõiguste arv ja väärtus kehtestatakse algse majandi üleantud tootmisüksustega seotud võrdlussumma ja hektarite arvu alusel.“

Itaalia õigus

17 Ministri 20. juuli 2004. aasta dekreediga nr 1688 (decreto ministeriale n. 1688), 5. augusti 2004. aasta ministri dekreediga nr 1788 (decreto ministeriale n. 1788) ja ministri 24. septembri 2004. aasta dekreediga nr 2026 (decreto ministeriale n. 2026) võeti Itaalia õiguses vastu määruste nr 1782/2003 ja nr 795/2004 rakenduseeskirjad.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

18 Vennad OL ja ST olid ajal, mil äriühing Società Agricola Circe di ST e OL esitas ühtse otsemaksete kava alusel toetusõiguste taotluse ning ajal, mil sellele äriühingule määrati haritava maa alusel esialgu 130 toetusõigust, vastava äriühingu osanikud.

19 Pärast esialgset toetusõiguse määramist sõlmisid kaks venda 1. augustil 2002 kokkuleppe, mis nägi ette rea omavahel seotud õigustoiminguid, nimelt kõnealuse äriühingu teatava osa, aga selle lepingu suhtes ka kolmanda äriühingu osa ning haritava maa võõrandamise. Nende toimingute tulemusel ei olnud uue äriühingu Società Agricola Circe – milles olid osanikud üksnes OL ja tema abikaasa – harida enam kõik ühtse otsemaksete kava alusel toetusõiguste määramise taotluses märgitud hektarid, mille alusel need toetusõigused olid esialgu määratud.

20 AGEA määras Società Agricola Circele lõplikult 71 toetusõigust. Euroopa Kohtule esitatud toimikust nähtub, et ülejäänud esialgu määratud 59 toetusõigust määrati lõplikult Agricola Case Rossele, kes oli alates 2002. aasta septembrist harinud maad, mille Società Agricola Circe di ST e OL oli üle andnud.

21 Società Agricola Circe esitas 5. juunil 2006 Tribunale di Romale (Rooma esimese astme kohus, Itaalia) AGEA, ST ja Agricola Case Rosse vastu hagi, milles palus tuvastada tema õigus saada toetust 130 toetusõiguse ulatuses ja mõista välja kahjuhüvitis, kuivõrd 71 toetusõiguse lõplik määramine oli olnud õigusvastane, sest see ei tulenenud Società Agricola Circe di ST e OL tegelikust jagunemisest. Società Agricola Circe sõnul toimus pelgalt osaline üleandmine.

22 Tribunale di Roma (Rooma kohus) jättis 27. juuni 2011. aasta otsusega hagi rahuldamata. Corte d'appello di Roma (Rooma apellatsioonikohus, Itaalia) jättis selle otsuse 21. aprilli 2017. aasta kohtuotsusega muutmata.

23 Viimati nimetatud kohus tõlgendas määruse nr 1782/2003 artikli 33 lõiget 3 ja täpsemini selles sisalduvat mõistet „jagunemine“ nii, et asjaomast mõistet on selles määruses kasutatud laias ja „mittetehnilises“ tähenduses. Seega ei viita see mõiste nimetatud kohtu seisukoha põhjal mitte mõistele, nagu see on määratletud äriühinguõiguses, vaid hõlmab kõiki olukordi, kus üks põllumajandustootja järgneb teisele ja millega kaasneb algul haritava maa pindala muutus. Lisaks täpsustas see kohus, et toetused peaksid olema seotud haritava maa pindalaga. Seetõttu määras ta teatavad toetusõigused, mis olid esialgu määratud äriühingule Società Agricola Circe di ST e OL, proportsionaalselt põllumajandustootjale, st Agricola Case Rossele, kes oli üleantud maad alates 2002. aasta septembrist harinud.

24 Società Agricola Circe esitas 21. aprilli 2017. aasta kohtuotsuse peale kassatsioonkaebuse Corte suprema di cassazionele (Itaalia kassatsioonikohus), kes on eelotsusetaotluse esitanud kohus, ja väitis eelkõige, et selle kohtuotsusega on rikutud ja selles on ebaõigesti kohaldatud määruse nr 795/2004 artiklit 15, määruse nr 1782/2003 artikli 2 punkti a, artikleid 33, 38, 45 ja 46 ning õigusakte, millega Itaalia riik on asjaomaste liidu sätete rakendamise üksikasjalikud eeskirjad vastu võtnud, nimelt ministri 20. juuli 2004. aasta dekreet nr 1668, 5. augusti 2004. aasta dekreet nr 1788 ja 24. septembri 2004. aasta dekreet nr 2026.

25 Società Agricola Circe põhjendab oma kassatsioonkaebust eelkõige sellega, et liidu õiguse asjakohastes sätetes on mõiste „jagunemine“ määratletud nii, see viitab üksnes olukorrale, kus põllumajandusettevõte on jagatud kaheks uueks põllumajandusettevõtteks. Seega ei ole pelgalt maa üleandmisel toetusõiguste lõpliku määramise seisukohast tähtsust.

26 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul on tema menetluses oleva vaidluse lahendamiseks määruse nr 795/2004 artikli 15 ja määruse nr 1782/2003 artikli 33 ning viimati nimetatud määruse muude sätete tõlgendamine vajalik esiteks selleks, et teha kindlaks põllumajandusettevõtte mõiste „jagunemine“ ulatus. Teiseks, isegi kui eeldada, et see mõiste vastab mõistele, mida kasutatakse äriühinguõiguses, sealhulgas eelkõige Euroopa Parlamendi ja

nõukogu 27. novembri 2019. aasta direktiivis (EL) 2019/2121, millega muudetakse direktiivi (EL) 2017/1132 seoses äriühingute piiriülese ümberkujundamise, ühinemise ja jagunemisega (ELT 2019, L 321, lk 1), ega hõlma seega sellist olukorda, mille lahendamiseks on pöördutud tema poole, on tõlgendamine vajalik ka selleks, et teha kindlaks, kas ja mil määral on haritava pindala vähendamine, mis on toimunud pärast toetusõiguste taotluse esitamist ja nende algset määramist, kuid enne toetusõiguste lõplikku määramist, niisuguse lõpliku määramise seisukohast asjakohane.

27 Neil asjaoludel otsustas Corte suprema di cassazione (kassatsioonikohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas määruse [nr 1782/2003] artikli 33 lõikes 3 ja määruse [nr 795/2004] artiklis 15 sisalduvat mõistet „jagunemine“ tuleb mõista nii, et see viitab äriühinguõiguse mõistele ja eeldab seega äriühingu muutmist, mille tagajärjel jaguneb ühe äriühingu algne vara ja kogu haritav maa kaheks eraldiseisvaks varaks, mis kuuluvad eri juriidilistele isikutele, või võib seda tõlgendada laialt ja seega kohaldada mis tahes õiguslikult siduva kokkuleppe suhtes, mille lõpptulemuseks on esialgse põllumajandustootjast äriühingu algse vara ja kogu haritava maa määramine kahele isikule, sealhulgas osade üleandmise ja maa müügitehingute kaudu?

2. Kas määruse nr 1782/2003 sätete kogumi (artiklid 2, 23, 24, 33, 34, 36, 38, 43 ja 44) õigel tõlgendamisel on ÜPP toetusõiguste *(titoli)* lõpliku jaotamise puhul ühtse otsemaksete kava esimesel kohaldamisel tähtsust 2002. aastal läbi viidud haritava maa ja toetuskõlblike hektarite vähendamisel pärast „põllumajandustootja“ poolt taotluse esitamist ja toetusõiguste esialgset jaotamist, kui see toimus asjaomase maa ühe osa müügitehingu tagajärjel veel 2002. aasta jooksul ja sellise vähendamise võib automaatselt teha ka toetuste lõpliku eraldamise ajal?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

28 Esimese küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas määruse nr 1782/2003 artikli 33 lõike 3 teist lõiku koostoimes määruse nr 795/2004 artikli 15 lõikega 2 tuleb tõlgendada nii, et mõiste „jagunemine“ nende sätete tähenduses hõlmab olukorda, kus mitme põllumajandustootja vahel võrdlusperioodil tehtud selliste seotud õiguslike toimingute tagajärjel, mis hõlmavad osade ja haritava põllumajandusmaa üleandmist, antakse teatava põllumajandustootja algne vara ja kogu tema maa pindala kahele uuele põllumajandustootjale üle, isegi kui selline olukord ei kujuta endast „jagunemist“ liidu äriühinguõiguse, eelkõige direktiivi 2019/2121 tähenduses.

29 Sissejuhatavalt tuleb esiteks märkida, et asjaolu, et määrused nr 1782/2003 ja nr 795/2004 tunnistati kehtetuks, ei mõjuta põhikohtuasja eset, kuna Euroopa Kohtu esitatud andmetest nähtub, et need määrused on käesoleval juhul *ratione temporis* kohaldatavad.

30 Selles kontekstis tuleb teiseks märkida, et määruse nr 1782/2003 artikli 33 lõike 3 teises lõigus on sätestatud, et jagunemise korral, mis on toimunud võrdlusperioodi jooksul, mis selle määruse artikli 38 kohaselt hõlmab kalendriaastaid 2000–2002, või hiljemalt selle aasta 31. detsembril, mis

eelneb ühtse otsemaksete kava kohaldamise aastale, on põllumajandusettevõtteid juhtivatel põllumajandustootjatel proportsionaalselt juurdepääs ühtsele otsemaksete kavale samadel tingimustel kui esialgset ettevõtet juhtinud põllumajandustootjal.

31 Eelotsusetaotlusest selgub ja seda ei ole ka vaidlustatud, et seotud õiguslikud toimingud, mis võrreldes äriühingu Società Agricola Circe di ST e OL haritava põllumajandusmaaga tõid äriühingule Società Agricola Circe kaasa haritava põllumajandusmaa vähenemise, leidsid aset 2002. aastal ja seega määruse nr 1782/2003 artiklis 38 sätestatud võrdlusperioodi jooksul.

32 Kolmandaks tuleb märkida, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates eeldab mõiste „jagunemine“, nagu seda on määratletud äriühinguõiguses, ühe äriühingu muutmist nii, et selle äriühingu algne vara ning kogu haritav maa jagatakse kaheks eraldiseisvaks varaks, mis kuulub eri juriidilistele isikutele. Sellega seoses viitab ta eelkõige direktiivile 2019/2121, mis sisaldab kõnealuse mõiste määratlust. Lisaks tõdeb eelotsusetaotluse esitanud kohus, et käesoleval juhul ei ole Società Agricola Circe di ST e OL äriühinguõiguse tähenduses jagunenud. Sellest järeldub, et üksnes kõnealuse mõiste laiem tõlgendus kui see, mida kohaldatakse äriühinguõiguses, võimaldaks eelotsusetaotluse esitanud kohtul asuda seisukohale, et Società Agricola Circe di ST e OL on jagunenud määruse nr 1782/2003 artikli 33 lõike 3 teise lõigu tähenduses koostoimes määruse nr 795/2004 artikli 15 lõikega 2.

33 Viimati nimetatud sätete tõlgendamiseks tuleb meelde tuletada, et määruse nr 795/2004 artikli 1 kohaselt koostoimes põhjendusega 1 sätestatakse selles määruses määruse nr 1782/2003 III jaotises kehtestatud ühtse otsemaksete kava üksikasjalikud rakenduseeskirjad. Nagu nähtub määruse nr 795/2004 põhjendusest 2, on selles määruses selguse eesmärgil sätestatud teatavad mõisted.

34 Nii tähendab määruse nr 795/2004 artikli 15 lõike 2 kohaselt määruse nr 1782/2003 artikli 33 lõike 3 teise lõigu kohaldamisel „jagunemine“ määruse nr 1782/2003 artikli 2 punktis a määratletud põllumajandustootja jagunemist vähemalt kaheks uueks eraldi põllumajandustootjaks, kellest vähemalt ühe juhtimist, tulusid ja finantsriske jääb kontrollima vähemalt üks juriidilistest või füüsilistest isikutest, kes algselt juhtisid põllumajandusettevõtet, või ühe põllumajandustootja jagunemist artikli 2 punkti a tähenduses vähemalt üheks uueks eraldi põllumajandustootjaks määruse nr 1782/2003 artikli 2 punkti a tähenduses, kusjuures teise juhtimist, tulusid ja finantsriske jääb kontrollima põllumajandusettevõtet algselt juhtinud põllumajandustootja.

35 Tuleb tõdeda, et nende sätete sõnastuses ei ole viidatud sellistele liidu äriühinguõiguse instrumentidele nagu direktiiv 2019/2121, mis näevad ette mõiste „jagunemine“ kitsama määratluse.

36 Lisaks tuleneb nende sätete sõnastusest, et need ei sisalda seoses mõiste „jagunemine“ määratlemisega määruse nr 1782/2003 artikli 33 lõike 3 teise lõigu kohaldamisel ka viidet liikmesriikide õigusele.

37 Sellega seoses tuleb silmas pidada Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikat, mille kohaselt tuleneb nii liidu õiguse ühetaolise kohaldamise nõudest kui ka võrdsuse põhimõttest, et sellise liidu õigusnormi sõnastust, milles ei ole õigusnormi tähenduse ja ulatuse kindlaksmääramiseks sõnaselgelt viidatud liikmesriikide õigusele, tuleb tavaliselt kogu Euroopa Liidus tõlgendada autonoomselt ja ühetaoliselt ning sellise tõlgenduse andmisel ei tule arvesse võtta mitte üksnes asjaomase sätte sõnastust, vaid ka sätte konteksti ja asjaomase õigusakti eesmärki (vt selle kohta

25. oktoobri 2012. aasta kohtuotsus Ketelä, C-592/11, EU:C:2012:673, punkt 34 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 20. aprilli 2023. aasta kohtuotsus EEW Energy from Waste, C-580/21, EU:C:2023:304, punkt 23 ja seal viidatud kohtupraktika).

38 Kui määruse nr 795/2004 artikli 15 lõikes 2 on mõiste „jagunemine“ määratletud kui põllumajandustootja jagunemine vähemalt kaheks uueks eraldi põllumajandustootjaks, kellest vähemalt ühe juhtimist, tulusid ja finantsriske jääb kontrollima vähemalt üks juriidilistest või füüsilistest isikutest, kes algselt juhtisid põllumajandusettevõtet, või ühe põllumajandustootja jagunemine vähemalt üheks uueks eraldi põllumajandustootjaks, kusjuures teise juhtimist, tulusid ja finantsriske jääb kontrollima põllumajandusettevõtet algselt juhtinud põllumajandustootja, ei ole selles sättes täpsustatud, millises vormis peab algset ettevõtet juhtiva põllumajandustootja jagunemine toimuma, et selle mõiste alla kuuluda, ja seega selleks, et põllumajandustootjad, kes niisugusest jagunemisest tulenevaid põllumajandusettevõtteid juhivad, oleksid ühtse otsemaksete kava alusel toetuskõlblikud. Keskendudes seega olukorrale, mis peab sellisest tehingust tulenema, on nimetatud sättes asjaomast mõistet määratletud seoses vastava tehingu mõjuga.

39 Sellest järeldub, et määruse nr 795/2004 artikli 15 lõike 2 sõnastus annab alust asuda seisukohale, et määruse nr 1782/2003 artikli 33 lõike 3 teises lõigus kasutatud mõiste „jagunemine“ on kohaldatav olukorrale, mis tuleneb seotud õigustoimingutest ja eelkõige haritava põllumajandusmaa üleandmisest võrdlusperioodil, isegi kui selline olukord ei kuulu tingimata mõiste „jagunemine“ alla, nagu see on määratletud liidu äriühinguõiguse õigusaktides, sealhulgas eelkõige direktiivis 2019/2121.

40 Sellist tõlgendust toetab nii määruse nr 1782/2003 ülesehitus kui ka selle eesmärk.

41 Siinkohal olgu esimesena märgitud, et määruse nr 1782/2003 artikli 36 lõike 1, selle määruse artikli 43 lõike 1 ja sama määruse artikli 44 lõike 1 koostoimest tuleneb kõigepealt, et ühtse otsemaksete kava alusel makstakse põllumajandustootjatele sissetulekutoetust toetusõiguste alusel, seejärel, et iga põllumajandustootja saab ühe toetusõiguse iga toetuskõlbliku hektari kohta, ning lõpuks, et iga toetusõigus, mis on seotud toetuskõlbliku hektariga, annab õiguse saada toetust toetusõigusega kindlaksmääratud summa ulatuses.

42 Seega tuleb asuda seisukohale, et määrus nr 1782/2003 tunnustab seose olemasolu ühelt poolt toetusõiguste, mille alusel makstakse sissetulekutoetust, ja teiselt poolt põllumajandusmaa vahel (vt selle kohta 21. jaanuar 2010. aasta kohtuotsus van Dijk, C-470/08, EU:C:2010:31, punktid 28–30).

43 Niisuguse seose olemasolu võib näha ka põllumajandustootja jagunemise korral võrdlusperioodi jooksul. Nimelt tuleneb määruse nr 1782/2003 artikli 33 lõike 3 teisest lõigust koostoimes määruse nr 795/2004 artikli 15 lõike 2 teise lõiguga, et jagunemise tulemusena peab iga sellise põllumajandustootja toetusõiguste arv, kes juhib algsest põllumajandusettevõttest ühte osa, olema tingimata väiksem kui sellele põllumajandusettevõttele kui tervikule määratud toetusõigused.

44 Nii on neist sätetest esimeses sätestatud, et jagunemise korral, mis on toimunud võrdlusperioodi jooksul või hiljemalt selle aasta 31. detsembril, mis eelneb ühtse otsemaksete kava kohaldamise aastale, on asjaomaseid põllumajandusettevõtteid juhtivatel põllumajandustootjatel proportsionaalselt juurdepääs ühtsele otsemaksete kavale samadel tingimustel kui esialgset

ettevõtet juhtinud põllumajandustootjal. Teise nimetatud sätte kohaselt määratakse toetusõiguste arv ja väärtus kindlaks eelkõige üleantud algse põllumajandusettevõtte üleantud tootmisüksustega seotud võrdlussumma ja hektarite arvu alusel.

45 Olgu teisena seoses määruse nr 1782/2003 eesmärgiga kõigepealt meelde tuletatud, et nagu osutati selle määruse põhjenduses 24, oli asjaomase määruse eesmärk üleminek tootmise toetamiselt tootjate toetamisele, vähendades järk-järgult otsetoetusi ning kehtestades iga põllumajandustootja jaoks toodanguga sidumata sissetulekutoetuse süsteemi, st ühtse otsemakse, mis määratakse kindlaks varasemate toetusõiguste alusel võrdlusperioodi jooksul, suurendamaks liidu põllumajandustootjate konkurentsivõimet (19. septembri 2013. aasta kohtuotsus Panellinios Syndesmos Viomichanion Metapoiisis Kapnou, C-373/11, EU:C:2013:567, punkt 17).

46 Seejärel tuleneb määruse nr 1782/2003 põhjendusest 29, mille kohaselt tuleks ühtne otsemakse määrata kindlaks põllumajandusettevõtte tasandil, et liidu seadusandja soovis seda, et toetust makstaks hektaripõhiste toetusõiguste alusel põllumajandustootjale, kes tegelikult juhib põllumajandusettevõtet, st tootmisüksuste kogumit.

47 Sellega seoses tuleb märkida, et Euroopa Kohus on juba otsustanud, et põllumajandusmaa on põllumajandustootja põllumajandusettevõtte osa, kui põllumajandustootjal on põllumajandusliku tegevuse eesmärgil õigus seda maad majandada, st juhul, kui põllumajandustootja on sellel maal põllumajandusliku tegevuse korraldamisel piisavalt sõltumatu (9. juuni 2016. aasta kohtuotsus Planes Bresco, C-333/15 ja C-334/15, EU:C:2016:426, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika).

48 Lõpuks, nagu nähtub määruse nr 1782/2003 põhjendusest 30, oli selle määruse eesmärk vältida toetusõiguste üleandmist spekulatiivsetel eesmärkidel, mis viiks toetusõiguste kogunemiseni, mis ei vasta põllumajanduslikule tegelikkusele.

49 Kui aga tõlgendada määruse nr 1782/2003 artikli 33 lõike 3 teises lõigus kasutatud mõistet „jagunemine“ nii, et see ei võimalda asuda seisukohale, et uuel põllumajandustootjal, kellele võrdlusperioodi jooksul on haritav põllumajandusmaa seotud õigustoimingutega üle antud, tekib võimalus saada ühtse otsemaksete kava alusel toetust, kahjustaks see kõiki käesoleva kohtuotsuse punktides 45, 46 ja 48 nimetatud määruse nr 1782/2003 eesmärke, kuna selline tõlgendus tähendaks esiteks, et niisugune võimalus on üksnes ja täielikult põllumajandustootjal, kes seda maad enam ei majanda, ning teiseks makstakse toetust toetusõiguste eest, mis ei ole vastava maaga enam seotud.

50 Kõigist eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et määruse nr 1782/2003 artikli 33 lõike 3 teist lõiku koostoimes määruse nr 795/2004 artikli 15 lõikega 2 tuleb tõlgendada nii, et mõiste „jagunemine“ nende sätete tähenduses hõlmab olukorda, kus mitme põllumajandustootja vahel võrdlusperioodil tehtud selliste seotud õiguslike toimingute tagajärjel, mis hõlmavad osade ja haritava põllumajandusmaa üleandmist, antakse teatava põllumajandustootja algne vara ja kogu tema maa pindala kahele uuele põllumajandustootjale üle, isegi kui selline olukord ei kujuta endast „jagunemist“ liidu äriühinguõiguse, eelkõige direktiivi 2019/2121 tähenduses.

Teine küsimus

51 Eelotsusetaotlusest nähtub, et teine küsimus on esitatud juhuks, kui vastus esimesele küsimusele tähendaks, et määruse nr 1782/2003 artikli 33 lõike 3 teises lõigus koostoimes määruse nr 795/2004 artikli 15 lõikega 2 kasutatud mõiste „jagunemine“ viitab äriõiguses kasutatavale mõistele.

52 Arvestades esimesele küsimusele antud vastust, ei ole teisele küsimusele vaja vastata.

Kohtukulud

53 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kuues koda) otsustab:

Nõukogu 29. septembri 2003. aasta määruse (EÜ) nr 1782/2003, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks ning muudetakse määruseid (EMÜ) nr 2019/93, (EÜ) nr 1452/2001, (EÜ) nr 1453/2001, (EÜ) nr 1454/2001, (EÜ) nr 1868/94, (EÜ) nr 1251/1999, (EÜ) nr 1254/1999, (EÜ) nr 1673/2000, (EMÜ) nr 2358/71 ja (EÜ) nr 2529/2001 (ELT 2003, L 270, lk 1; ELT eriväljaanne 03/40, lk 269) artikli 33 lõike 3 teist lõiku koostoimes komisjoni 21. aprilli 2004. aasta määruse (EÜ) nr 795/2004, millega kehtestatakse nõukogu määruses (EÜ) nr 1782/2003 (millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad talupidajate jaoks) sätestatud ühtse toetuskava üksikasjalikud rakenduseeskirjad, artikli 15 lõikega 2

tuleb tõlgendada nii, et

mõiste „jagunemine“ nende sätete tähenduses hõlmab olukorda, kus mitme põllumajandustootja vahel võrdlusperioodil tehtud selliste seotud õiguslike toimingute tagajärjel, mis hõlmavad osade ja haritava põllumajandusmaa üleandmist, antakse teatava põllumajandustootja algne vara ja kogu tema maa pindala kahele uuele põllumajandustootjale üle, isegi kui selline olukord ei kujuta endast „jagunemist“ liidu äriühinguõiguse, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. novembri 2019. aasta direktiivi (EL) 2019/2121, millega muudetakse direktiivi (EL) 2017/1132 seoses äriühingute piiriülese ümberkujundamise, ühinemise ja jagunemisega, tähenduses.

Allkirjad